

10/2016

Näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisen päätöksenteon tueksi.

Suomi tähtää kestävä kehityksen mallimaaksi

Jari Lyytimäki, vanhempi tutkija, SYKE

Satu Lähteenoja, tutkija, Demos Helsinki

Suomella on erinomaiset edellytykset toteuttaa omalta osaltaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteet vuodelle 2030.

Se vaatii aktiivista toimintaa, koska Suomen sijoitus monissa kestävä kehityksen vertailuissa on viime vuosina laskenut.

Jotta olisimme maailman paras maa elää, meidän on muun muassa parannettava ihmisten mahdollisuuksia tehdä tuottavaa ja mielekästä työtä.

Ilmastopäästöt on saatava alas ja resurssitehokkuutta on lisättävä ennen kuin olemme kestävä kehityksen mallimaa.

Koulutuksemme on laadukasta, yhteiskuntamme on vakaa ja otamme demokratian vakavasti.

On silti useita osa-alueita, joissa tarvitsemme nykyistä pontevampia toimia, jotta pääsemme tavoitteisiin.

AGENDA 2030-TAVOITTEET JA SUOMEN LÄHTÖTASO

1. Ei köyhyyttä
2. Ei nälkää
3. Terveysttä ja hyvinvointia
4. Hyvä koulutus
5. Sukupuolten tasa-arvo
6. Puhdas vesi ja sanitaatio
7. Edullista ja puhdasta energiaa
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
9. Kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
10. Eriarvoisuuden vähentäminen
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt
12. Vastuullista kuluttamista
13. Ilmastotekoja
14. Vedenalainen elämä
15. Maanpäällinen elämä
16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta
17. Yhteistyö ja kumppanuus

Source: Sachs et al. 2016. Preliminary Sustainable Development Goal (SDG) – Finland

YK asetti kunnianhimoiset kestävyystavoitteet vuodelle 2030

Uusi YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 käynnistyi vuoden 2016 alusta. Suomi pyrkii ohjelman toteuttamisen kärkimaaksi. Tähän on hyvät edellytykset, sillä Suomella on vankat perinteet kestävässä kehityksessä. Agenda 2030 -toimintaohjelman ytimenä on 17 maailmanlaajuista tavoitetta, joita 169 alataavoitetta täsmentävät.

YK:n asiantuntijaryhmä tunnisti alustavasti 231 indikaattoria, joilla tavoitteiden toteutumista mitataan globaalisti. Suomen ympäristökeskuksen ja Demos Helsingin Avain 2030 -hankkeessa tunnistettiin Suomen kestävän kehityksen kipupisteet ja menestystarinat kansainvälisten vertailujen ja sidosryhmien näkemysten pohjalta.

Hankkeessa yhdistettiin tieto 17 laaja-alaisesta tuoreesta kansainvälisestä vertailusta. Tarkastelimme sekä Suomen lähtötasoa että viimeaikaista kehitystä muihin vauraisiin maihin verrattuna.

Hälyttävä havainto on, että vaikka Suomi menestyy hyvin kansainvälisissä vertailuissa, sijoituksemme on viime vuosina laskenut melkein kaikissa vertailuissa.

Suomi on maailman vakain yhteiskunta

Suomella menee erityisen hyvin koulutukseen ja yhteiskunnan vakauteen ja toimintakykyyn liittyvillä osa-alueilla, kun nykytilaa verrataan YK:n 17 tavoitteeseen. Agenda 2030 -tavoitteiden mukaisesti Suomessa lähes kaikki saavat päätökseen ilmaisen, tasa-arvoisen ja laadukkaan perus- ja keskiasteen koulutuksen. Kaikilla on mahdollisuus laadukkaaseen esiopetukseen sekä edulliseen ja laadukkaaseen ammatilliseen ja kolmannen asteen koulutukseen.

Tavoite ja Suomen lähtötaso	Vertailu	Sijoitus	Viimeaikainen kehitys
1 SSI Economic Wellbeing		9.	↓
2 Global Food Security Index		17.	↓
3 World Happiness Index		5.	—
4 PISA		12.	↓
5 Global Gender Gap Index		3.	—
6 Water Poverty Index		1.	—
7 Energy Architecture Performance Index		12.	—
8 Legatum prosperity index		12.	↓
9 Global Entrepreneurship Index		18.	↓
10 Human development Index		24.	↓
11 Global Liveability Ranking		10.	↓
12 Ecological footprint		136.	↓
13 RECAI		36.	↓
14 Ocean Health Index		69.	↓
15 SSI Environmental wellbeing		126.	—
16 Fragile state index		1.	—
17 Good country index		2.	↓

Suomen lähtötaso:

- ERINOMAINEN
- KOHTUULLINEN
- HUONO

Viimeaikainen kehitys:

- ↓ NEGATIIVINEN
- ↓ LIEVÄSTI NEGATIIVINEN
- ENNALLAAN
- ↑ POSITIIVINEN

Suomalainen yhteiskunta on vakaa ja rauhallinen. Kaikilla on pääsy oikeuspalveluiden piiriin ja korruptio on vähäistä. Suomalaiset insti-
tuutiot ovat vakaita ja tehokkaita. Menestyksen ylläpito vaatii jatkuvaa
kehittymistä. Koulutukseen kohdistetut leikkaukset uhkaavat myön-
teistä kehitystä opetuksessa ja tiedon hyödyntämisessä. Yhteiskunnan
eriarvoistuminen hapertaa luottamusta demokratiaan ja päätöksenteon
reiluuteen.

Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen kestävä käyttö vaativat pikaisia toimenpiteitä

Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden hupeneminen ja luon-
nonvarojen kestävä käyttö ovat toisiinsa kietoutuneita ongelmia,
joiden ratkaisemiseen tarvitaan yhteiskuntien perinpohjaista muutosta.
Suomessa ympäristönsuojelulla on pitkät perinteet ja suomalaiset ovat
hyvin ympäristötietoisia. Silti energian ja luonnonvarojen kulutuksemme
on kestävämmällä tasolla. Luonnonvarojen liikakulutuksen ongelma
koskee kaikkia vauraita maita. Suomella on hyvät edellytykset etsiä ja
toteuttaa uusia ratkaisuja, kuten investoida energiaa säästävään tekniik-
kaan ja kestäviä elämäntapoja edistäviin palveluihin.

Eriarvoistuminen nakertaa yhteiskunnan perustaa

Suomi kuuluu maailman rikkaimpiin maihin. Taloudellinen vauraus on
jakautunut ihmisten kesken melko tasaisesti. Viime vuosina talouden
kehitys Suomessa on ollut heikkoa useimmilla mittareilla mitattuna. Var-
sinkin suuri työttömyys ja ihmisten eriarvoistuminen ovat nakertaneet
hyvinvoinnin pohjaa. Haasteen ydin on tasa-arvoisen, kestävästi hyvin-
voinnin ylläpito hitaan talouskasvun oloissa. Työnteko on mahdollistet-
tävää kaikille entistä joustavammilla tavoilla. Perustulon kaltaisia uusia
tapoja kansalaisten perusoikeuksien turvaamisen on syytä kokeilla.
Vihreä työ lisää sekä työllisyyttä että parantaa energia- ja resurssitehok-
kuutta.

TOIMENPIDE-EHDOTUKSET:

Suomi saavuttaa globaalit kestävä kehityksen tavoitteet, kun...

1.

Panostamme energiaa ja luonnonvaroja tarkasti hyödyntävään vihreään
talouteen, jonka avulla voidaan luoda uusia työpaikkoja ja ratkoa ympä-
ristöongelmia samanaikaisesti.

SUOMI VUONNA 2015

1

MAAILMAN PARAS:

**YHTEISKUNNAN
VAKAUS**
(FRAGILE STATE INDEX)

1

MAAILMAN PARAS:

**SUOMALAISTEN
LUKUTAITO**
(WORLD'S MOST
LITERATE NATIONS)

2

2. PARAS MAAILMASSA:

**KORRUPTION
VÄHÄISYYS
SUOMESSA**
(CORRUPTION
PERCEPTION INDEX)

2.

Teemme ennakkoluulottomia kokeiluja ja uudistumme niistä oppimalla. Kokeiluja kannattaa tehdä esimerkiksi yhteiskunnan eriarvoistumista vähentävien ja eri väestöryhmien välistä vuorovaikutusta lisäävien liiketoimintamallien parissa. Ikääntymisen, monikulttuuristumisen ja kaupungistumisen samanaikainen hallinta antaa tähän paljon mahdollisuuksia.

3.

Hyödynnämme poikkeuksellisen laajoja tietovarantojamme avoimesti ja tehokkaasti poliittisessa päätöksenteossa. Korkea koulutustasomme antaa tiedon monipuoliselle hyödyntämiselle hyvän pohjan. Panostamme jatkossakin kaikille avoimeen koulutukseen ja korkealaatuiseen tutkimukseen.

YHTEENVETO:

Suomella on hyvät mahdollisuudet kammeta kehitys kestäväksi

Kestävän kehityksen tavoitteet liittyvät tiiviisti toisiinsa. On tärkeää etsiä toimenpiteitä, jotka samanaikaisesti edistävät monien tavoitteiden toteutumista. Ympäristöongelmat ja nykyistä kestävämpi kansantalous vaativat yhteiskunnalta ripeää uudistumiskykyä ja pitkäjänteistä, yli vaalikausien ulottuvaa päätöksenteon perspektiiviä. Viimeaikaiset kiertotalouden ja vihreän talouden aloitteet osoittavat, että uudistumishalukkuutta löytyy.

Kotimaisessa päätöksenteossa on huomioitava myös kansainvälinen ulottuvuus ja Suomen vastuu YK:n kaikkien 17 globaalien kestävä kehityksen tavoitteen toteuttamisesta. Esimerkiksi puhtaan teknologian vienti luo parhaimmillaan vaurautta ja työllisyyttä kotimaahan ja auttaa ympäristöongelmien ratkaisua maailmanlaajuisesti.

Viitteet:

Avain2030-hanke: www.syke.fi/hankkeet/avain2030

Kestävä kehitys Suomessa: <http://kestavakehitys.fi/etusivu>

Sachs, J.D., Schmidt-Traub, G., Durand-Delacre, D. (2016). Preliminary Sustainable Development Goal Index and Dashboard. SDSN Working Paper. 15 February 2016. <http://unsdsn.org/resources/publications/sdg-index/>

Kirjoittajat, jotka antavat lisätietoja:

Vanhempi tutkija Jari Lyytimäki työskentelee Suomen ympäristökeskuksen ympäristöpolitiikkakeskuksessa. Hän on tutkinut muun muassa muassa ympäristötiedon ja kestävyysindikaattoreiden käyttöä. Sähköposti: jari.lyytimaki@ymparisto.fi

Tutkija Satu Lähteenoja johtaa Demos Helsingin resurssiviisaan talouden teema-alueetta. Hän tutkii sitä, miten kestäviä elämäntapoja edistetään kaupungeissa, yrityksissä ja hallinnossa.
Sähköposti: satu.lahteenoja@demoshelsinki.fi

www.syke.fi/hankkeet/avain2030

Policy Briefin muut kirjoittajat: Satu Korhonen, Mikael Sokero ja Eeva Furman

Kestävän kehityksen avainkysymykset ja toimintasuunnitelma 2030 (Avain 2030) on Suomen ympäristökeskuksen ja Demos Helsingin hanke, joka toteutetaan osana valtioneuvoston vuoden 2016 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa. Kaikki tässä paperissa esitetyt arviot ovat tutkijoiden omia.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja:

Apulaispääsihteeri, neuvotteleva virkamies Marja Innanen
Suomen kestävän kehityksen toimikunta
Valtioneuvoston kanslia/Politiikka-analyysiyksikkö
marja.innanen@vnk.fi

**DEMOS
HELSINKI**

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

www.tietokayttoon.fi

Policy Brief on valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan artikkelisarja, joka esittelee näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisen päätöksenteon tueksi. Artikkelit julkaistaan verkkosivuilla www.tietokayttoon.fi.

© Valtioneuvoston kanslia

